



Zrównanie i podniesienie wieku emerytalnego

Materiał Informacyjny

14 lutego 2012, Warszawa

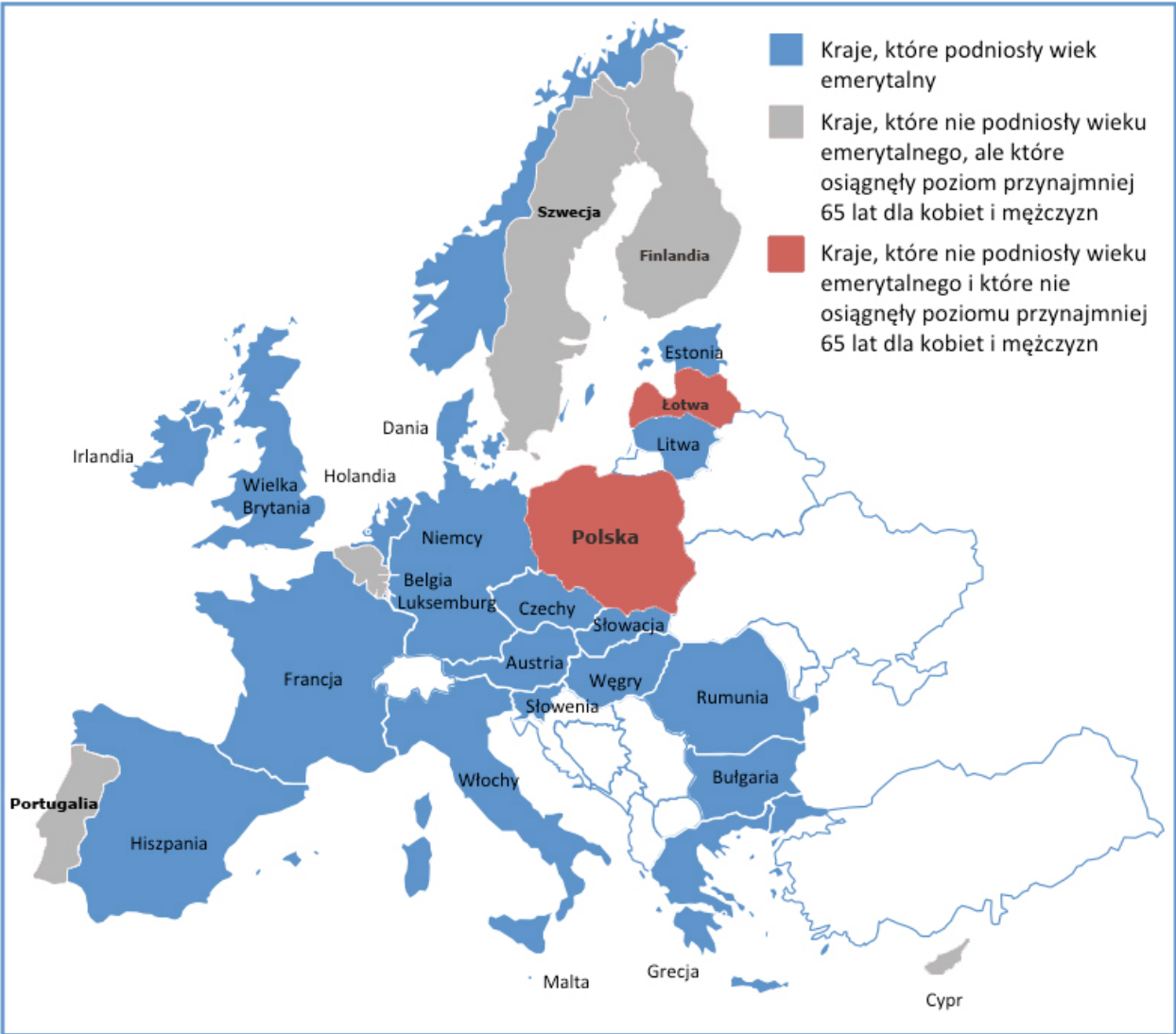
Globalny kontekst proponowanych zmian

- Od lat 90-tych prawie wszystkie kraje UE, ale także USA, Japonia i Kanada podnoszą wiek w odpowiedzi na narastający kryzys systemów emerytalnych i ryzyko braku rąk do pracy
- Kryzys zadłużenia pokazuje, że niebilansujące się światowe systemy emerytalne nie mogą być dłużej finansowane długiem
- Alternatywą jest podnoszenie obciążeń podatkowych lub drastyczne obniżanie emerytur. Oba działania prowadziłyby do niższego poziomu życia i utraty konkurencyjności gospodarki

Kluczowe przyczyny zrównania i podniesienia wieku emerytalnego

- 1 Polska należy do krajów, w których najwcześniej przechodzi się na emeryturę, w szczególności dotyczy to kobiet. Jesteśmy jednym z ostatnich krajów w UE, który nie podniósł wieku emerytalnego przynajmniej do 65 lat dla kobiet i mężczyzn
- 2 Rośnie dysproporcja między liczbą osób w wieku produkcyjnym i emerytalnym, ponieważ
 - Polacy żyją dłużej
 - Spada liczba narodzin
 - Coraz więcej Polaków dłużej się uczy
- 3 Od 1999 większość obywateli sama zbiera na swoją emeryturę i wydłużająca się długość życia oznacza, iż krócej pracują na każdy rok emerytury, co przekłada się na niższe emerytury
- 4 Konieczność równoczesnego utrzymywania starego i nowego systemu emerytalnego powoduje pogłębienie się dysproporcji wpłat i wypłat. Deficyt systemu emerytalnego wzrośnie z 41 miliardów PLN w 2013 do 106 miliardów PLN w 2030¹
- 5 Światowy kryzys pokazuje, jak kosztowne i bolesne dla obywateli może być finansowanie deficytu pożyczkami na rynku finansowym

Polska ma prawie najniższy wiek przejścia na emeryturę w Europie¹, w szczególności dla kobiet



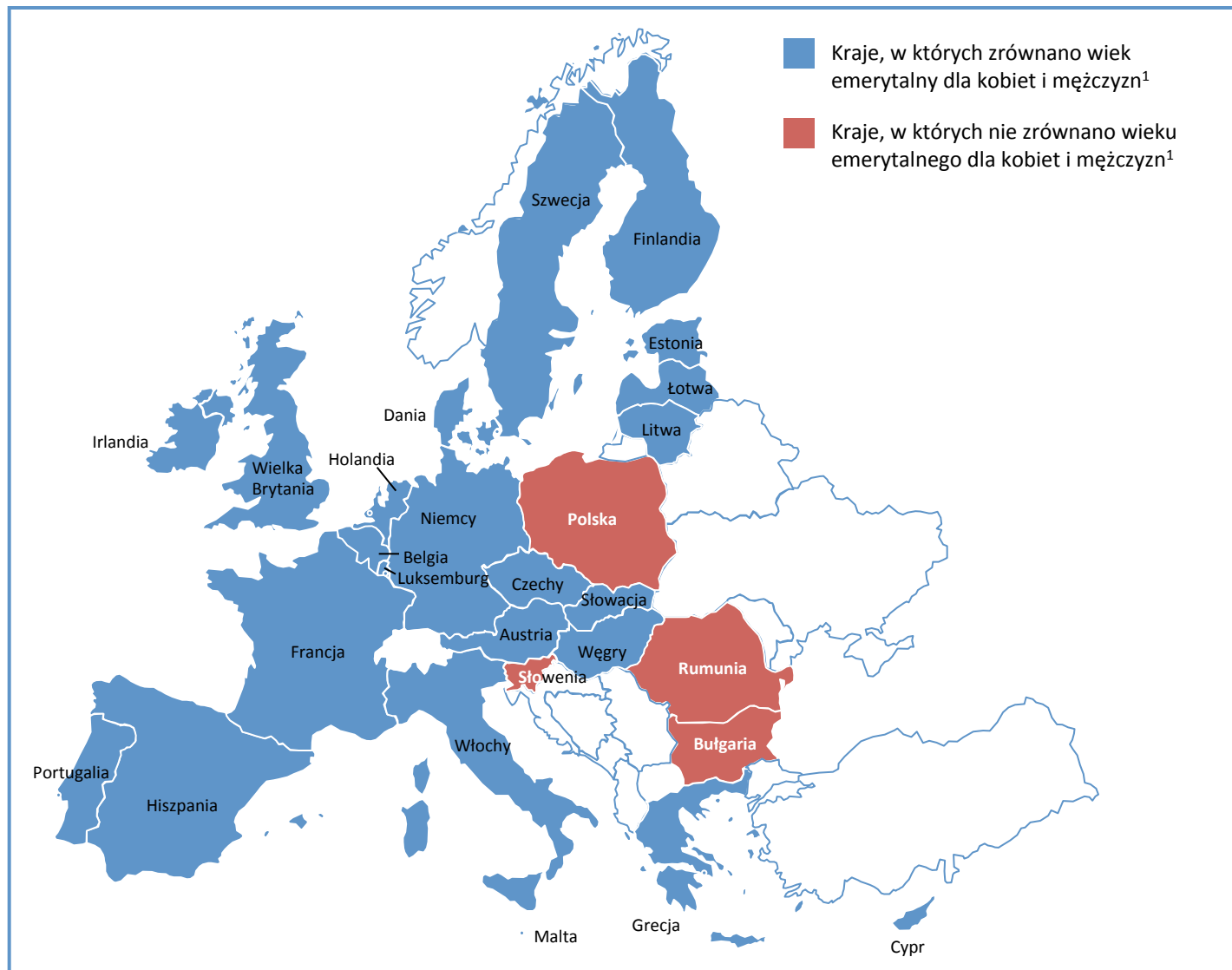
Wiek emerytalny w 2040 roku ²			
	Kobiety		Mężczyźni
Dania	70,0		70,0
Włochy	68,6		68,6
Finlandia	68,0		68,0
Irlandia	68,0		68,0
Niemcy	67,0		67,0
Szwecja	67,0		67,0
Hiszpania	67,0		67,0
Holandia	67,0		67,0
Wielka Brytania	67,0		67,0
Francja	67,0		67,0
Czechy	66,5		66,5
Estonia	65,0		65,0
Węgry	65,0		65,0
Austria	65,0		65,0
Belgia	65,0		65,0
Portugalia	65,0		65,0
Litwa	65,0		65,0
Cypr	65,0		65,0
Malta	65,0		65,0
Grecja	65,0		65,0
Luxemburg	65,0		65,0
Rumunia	63,0		65,0
Bułgaria	63,0		65,0
Łotwa	62,0		62,0
Słowacja	62,0		62,0
Słowenia	61,0		63,0
Polska	60,0		65,0

¹ Według aktualnego stanu prawnego, biorąc pod uwagę docelowy wiek emerytalny

² Dodatkowo, niektóre kraje wprowadziły odstępstwa, np. ze względu na długi staż pracy

Źródło: European Commission, Economic Policy Committee, Working Group on Ageing Populations and Sustainability, 2011

Zdecydowana większość państw w Unii Europejskiej zrównała wiek emerytalny dla kobiet i mężczyzn

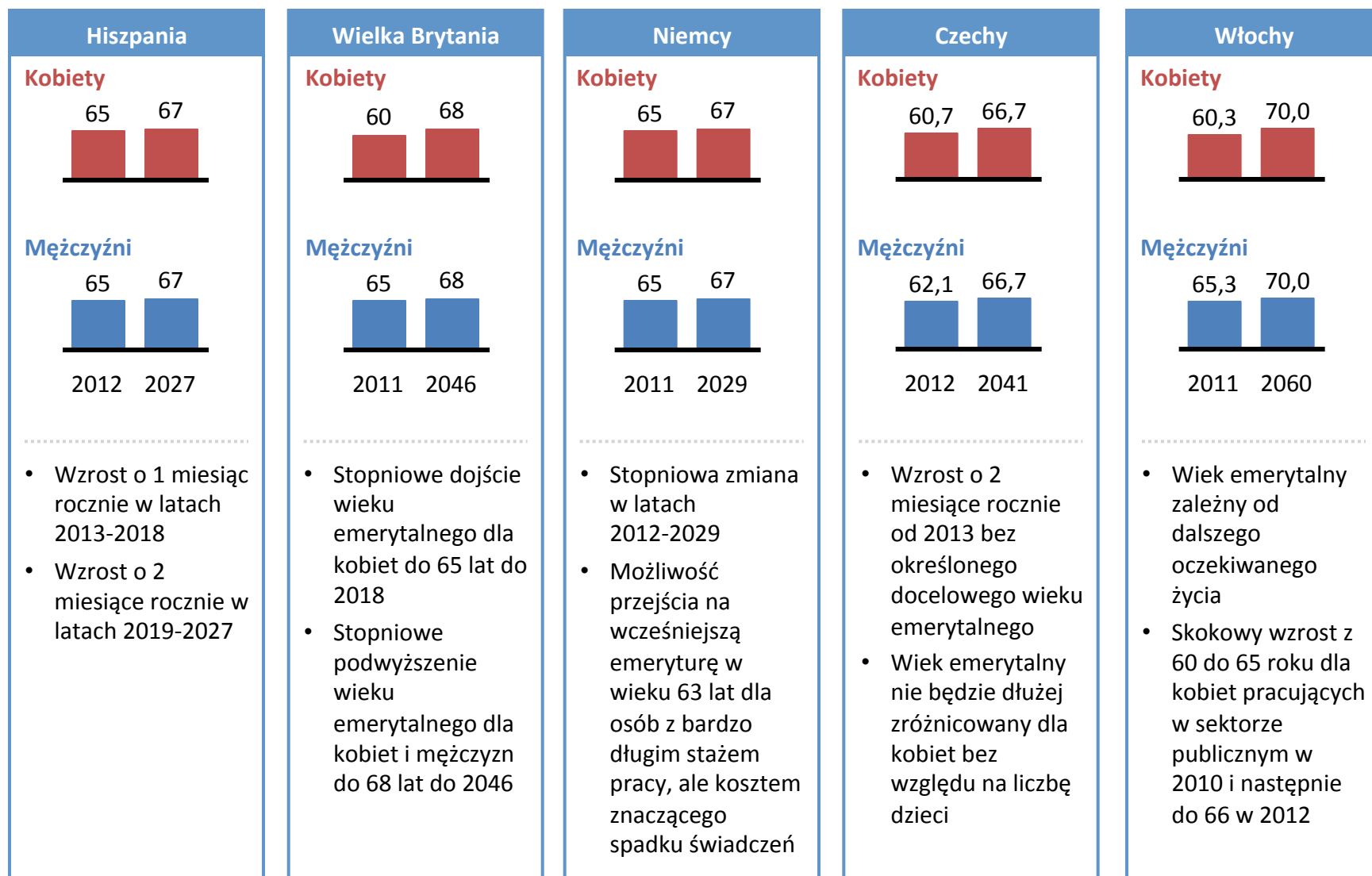


¹ Według aktualnego stanu prawnego, biorąc pod uwagę docelowy wiek emerytalny

Źródło: European Commission, Economic Policy Committee, Working Group on Ageing Populations and Sustainability, 2011

Przykłady zmian wieku emerytalnego w wybranych państwach

Wiek przejścia na emeryturę



Rosnąca dysproporcja między liczbą osób w wieku produkcyjnym i emerytalnym

Główne trendy demograficzno społeczne

- Wydłużająca się długość życia:
 - Tylko w ciągu ostatnich 20 lat długość życia osób w wieku 65 lat wzrosła o 2,7 dla mężczyzn i o 3,3 dla kobiet do odpowiednio 80,1 i 84,5
 - Kobieta obecnie 38 letnia – pierwszy rocznik, który przejdzie na emeryturę w wieku 67 lat w 2040, dożyje przeciętnie 86,5 roku
- Malejąca liczba narodzin i osób wchodzących na rynek pracy
 - Ok. 600 tysięcy 25 latków, podczas gdy tylko ok. 380 tysięcy 5 latków
- Wydłużający się okres edukacji
 - Przeciętny 25 latek w 1990 roku spędził 8,4 lat ucząc się, podczas gdy w 2010 było to już 10 lat

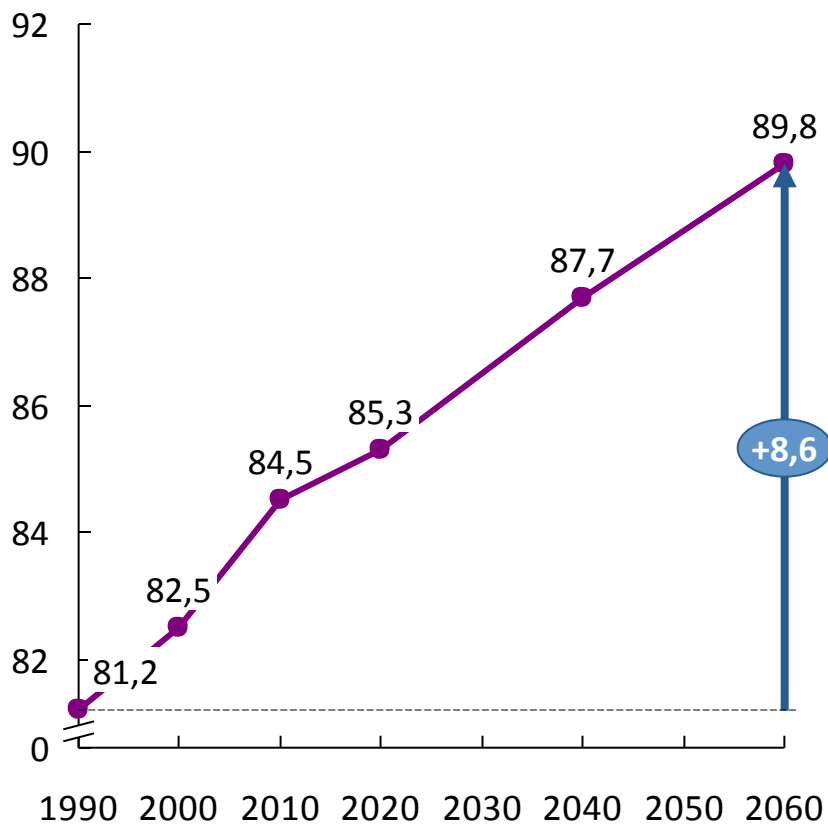
Wpływ na aktualny system emerytalny

- Większą część życia spędzamy ucząc się i na emeryturze, a mniejszą część życia pracując
- Polacy coraz krócej pracują na każdy rok swojej emerytury
- Spada liczba osób w wieku produkcyjnym przypadająca na jednego emeryta (3,9 w 2010, 1,3 w 2060)
- Spada liczba rąk do pracy – **o 4,9 milionów osób w latach 2010-2040**, czyli do 21 milionów osób w wieku produkcyjnym

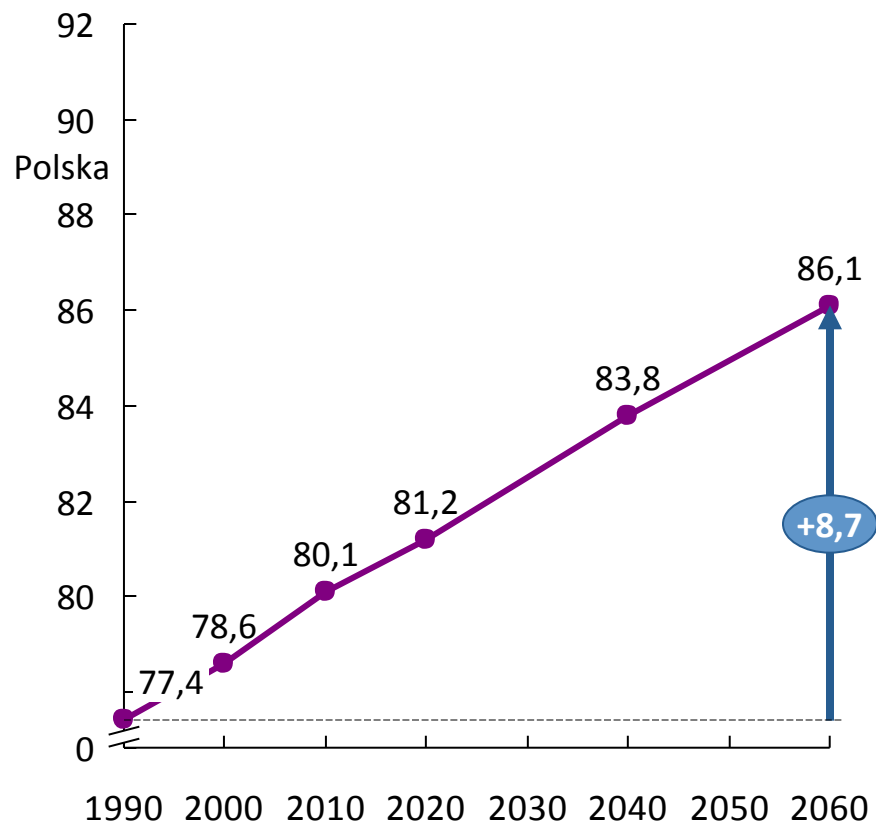
Rośnie długość życia na emeryturze

Oczekiwana długość życia 65-letniej osoby w Polsce

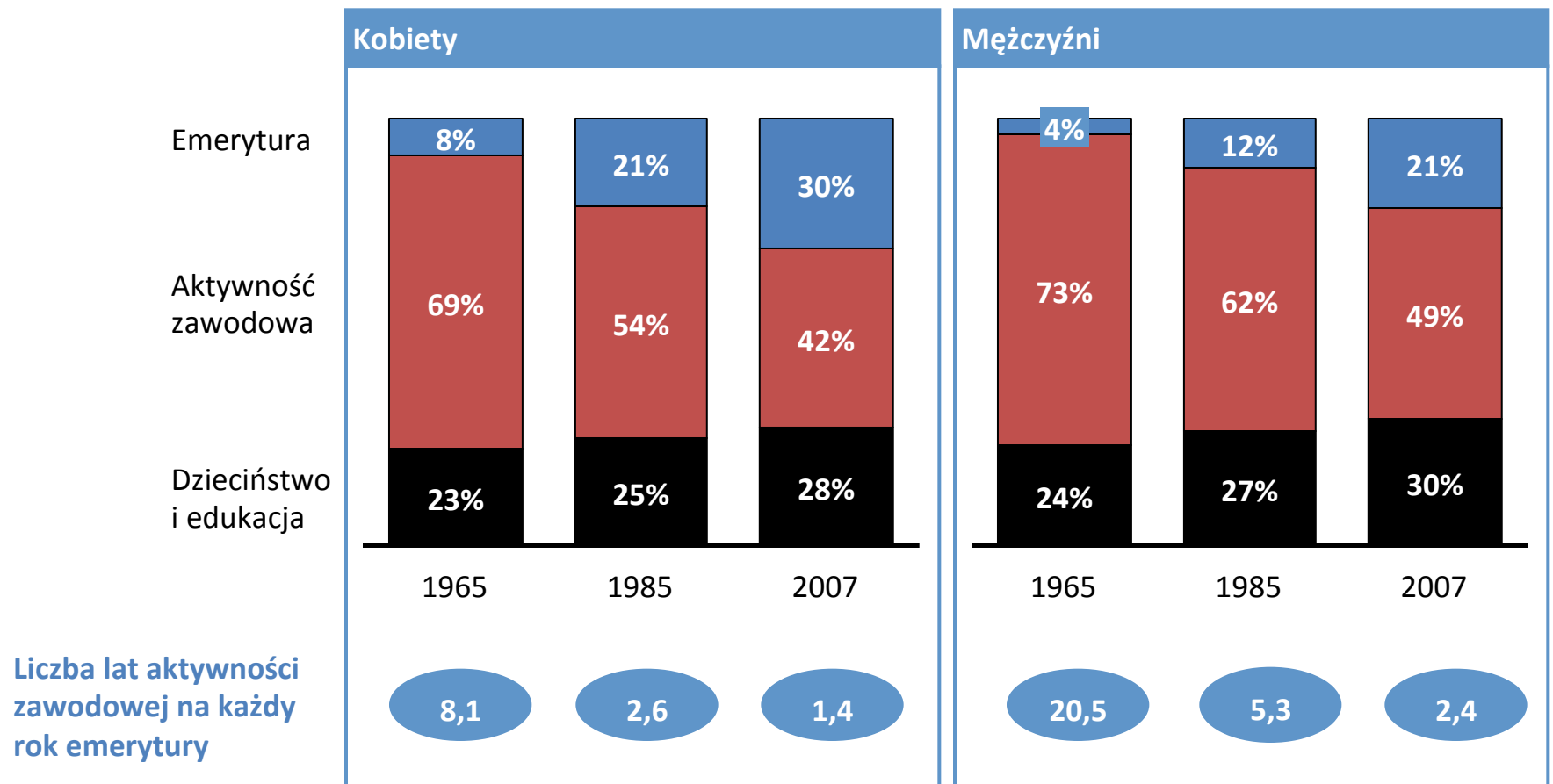
Kobiety



Mężczyźni

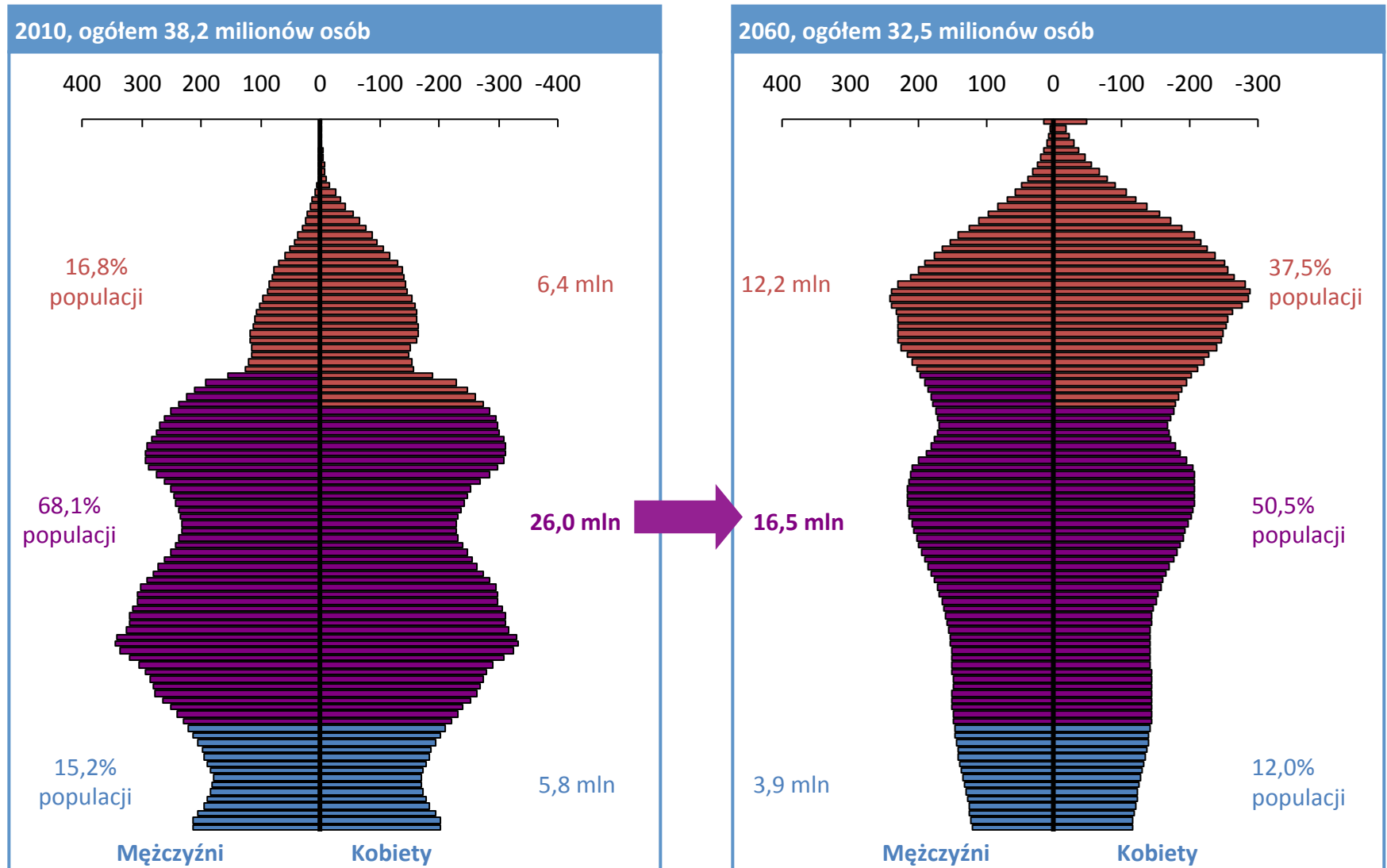


Już teraz efektywny czas na emeryturze jest tylko o połowę krótszy od czasu aktywności zawodowej



W przyszłości dramatycznie spada liczba osób w wieku produkcyjnym z 26,0 do 16,5 milionów osób

W tysiącach osób

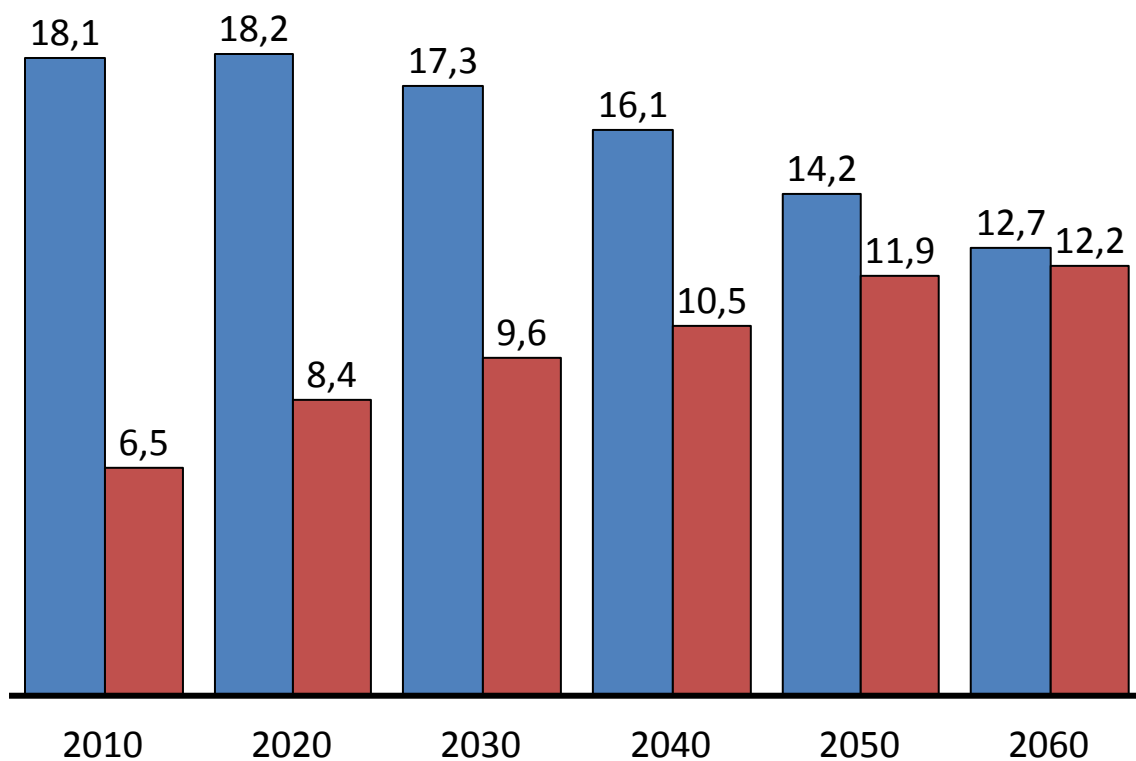


Spadnie liczba osób aktywnych zawodowo a wzrośnie liczba osób na emeryturze

■ Liczba osób aktywnych zawodowo
■ Liczba emerytów

Prognozowana liczba osób aktywnych zawodowo a liczba emerytur

W milionach



- W latach 2010-2040 liczba osób w wieku produkcyjnym spadnie o 4,9 milionów osób do ok. 21 milionów ze względu na spadającą liczbę urodzeń w ostatnich 20 latach
- Spadek osób w wieku produkcyjnym przełoży się na spadek osób aktywnych zawodowo o 2 miliony osób już do 2040 i kolejne 3,4 milionów do 2060
- W latach 2010-2040 wzrost o 4,0 miliony osób w wieku emerytalnym

Możliwe są 3 rozwiązania

Brak zmian

Konsekwencje

- Drastycznie ograniczone emerytury i rosnące ubóstwo osób starszych
- Niższy wzrost gospodarczy spowodowany ubytkiem osób w wieku produkcyjnym
- Wysoki deficyt systemu emerytalnego, ograniczający wydatki na rozwój

Zwiększenie składek/podatków

- Znacząco niższy wzrost gospodarczy spowodowany wyższymi kosztami pracy oraz mniejszą liczbą pracujących
- Ucieczka dobrych pracowników za granicę
- Mniejsze zarobki netto

Podniesienie wieku emerytalnego

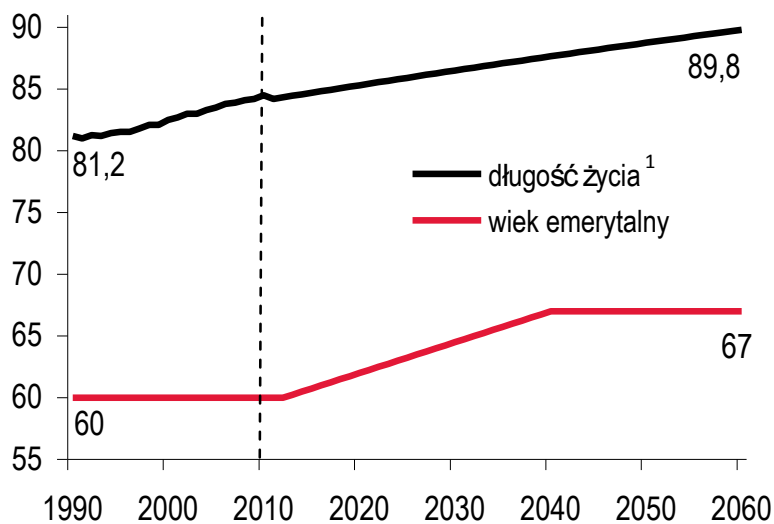
- Wyższe emerytury
- Stabilny rozwój gospodarczy
- Dłuższy okres pracy

Propozycja rządu to bezpieczeństwo dla ludzi i gospodarki

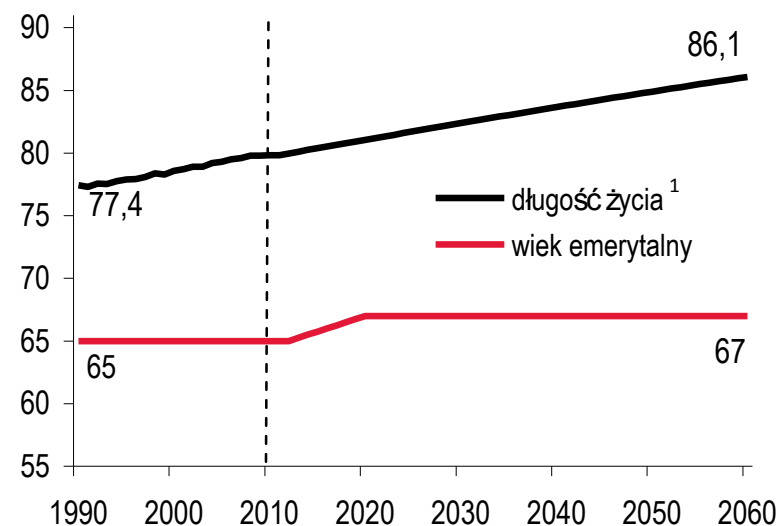
- Zmiany w wieku emerytalnym będą bardzo stopniowe i w niewielkim stopniu będą dotyczyć ludzi tuż przed emeryturą
- Zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn na poziomie 67 lat nastąpi dopiero w 2040
- Rozłożenie zmian na lata pozostawia wiele czasu na dostosowania na rynku pracy, zarówno po stronie pracowników, jak i pracodawców
- Stopniowe podnoszenie wieku emerytalnego ograniczy niedobór pracowników w stale rosnącej polskiej gospodarce i zwiększy bezpieczeństwo finansowe Polaków
- Ostatni moment na wykorzystanie potencjału powojennego wyżu demograficznego. Odłożenie zmian w czasie wymagałoby zdecydowanie bardziej drastycznych i bolesnych zmian w przyszłości

Wzrost wieku emerytalnego jest i tak wolniejszy od rosnącej długości życia²

Kobieta



Mężczyzna



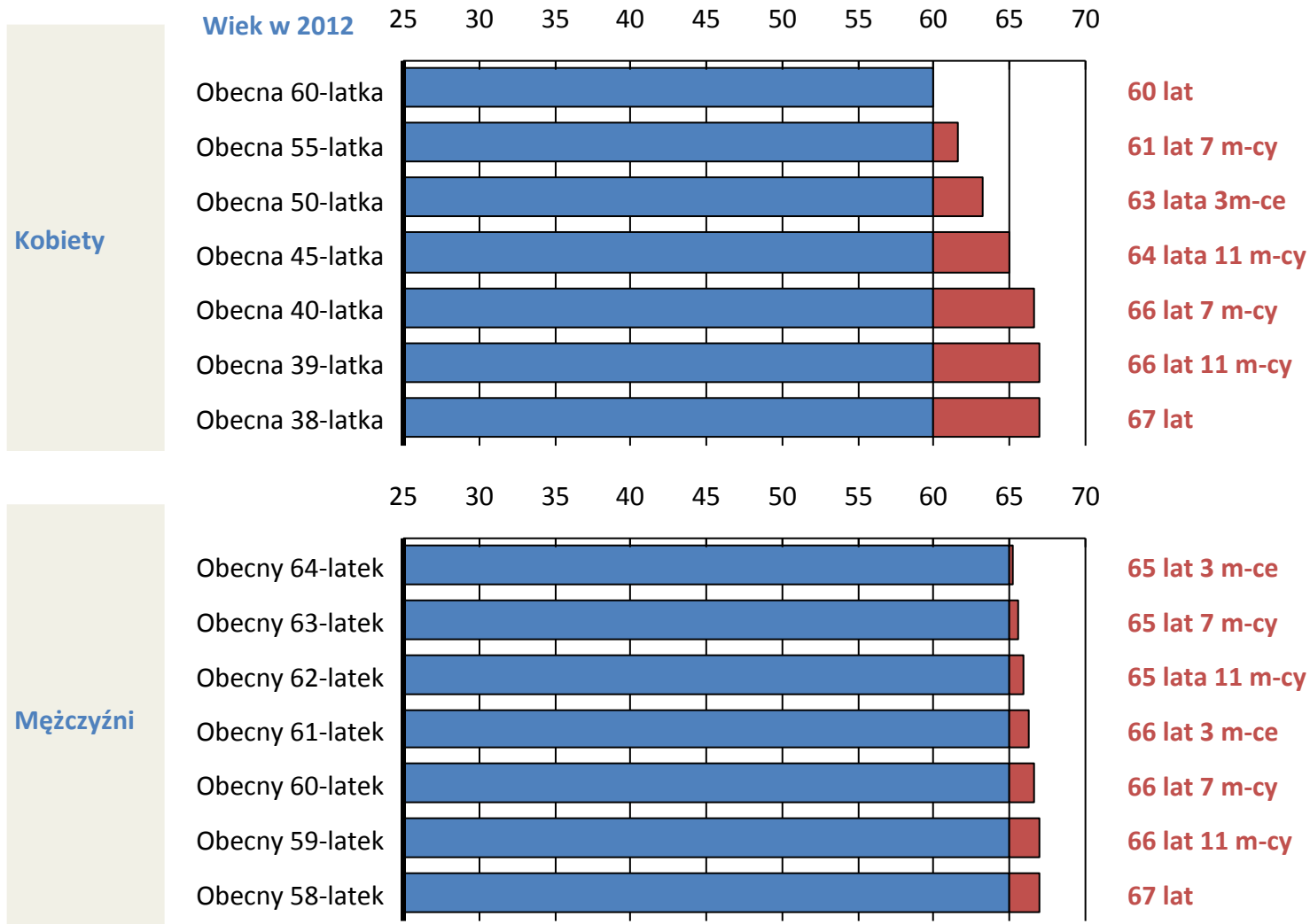
¹ Długość dalszego oczekiwanego życia dla osoby w wieku 65 lat

² Uwzględniając ostatnie 20 lat

Zmiana rozłożona w czasie do 2040

Wiek przejścia na emeryturę

Obecny wiek emerytalny
Podniesiony wiek emerytalny

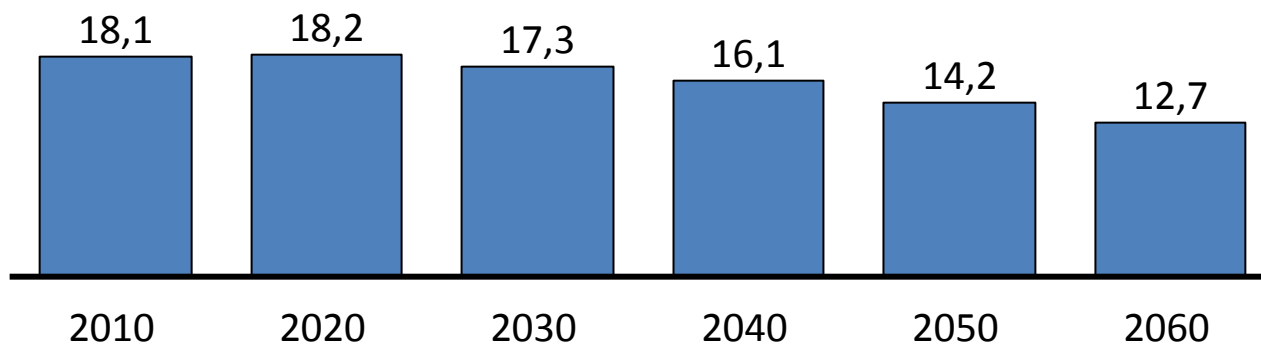


Większa liczba osób starszych na rynku pracy nie zablokuje miejsc pracy dla młodych

- Badania pokazują, że większa liczba pracujących osób starszych nie ogranicza dostępu do pracy osobom młodym, a wręcz widzimy, iż w krajach, w których pracuje więcej osób starszych jednocześnie pracuje więcej osób młodych
- Starsi i młodzi nie konkurują o te same miejsca pracy
- Wzrost gospodarczy w Polsce będzie zwiększać zapotrzebowanie na pracowników
- Zabraknie rąk do pracy – w latach 2010-2020 liczba osób w wieku 20-34 lata spadnie o 1,8 milionów

Liczba osób aktywnych zawodowo

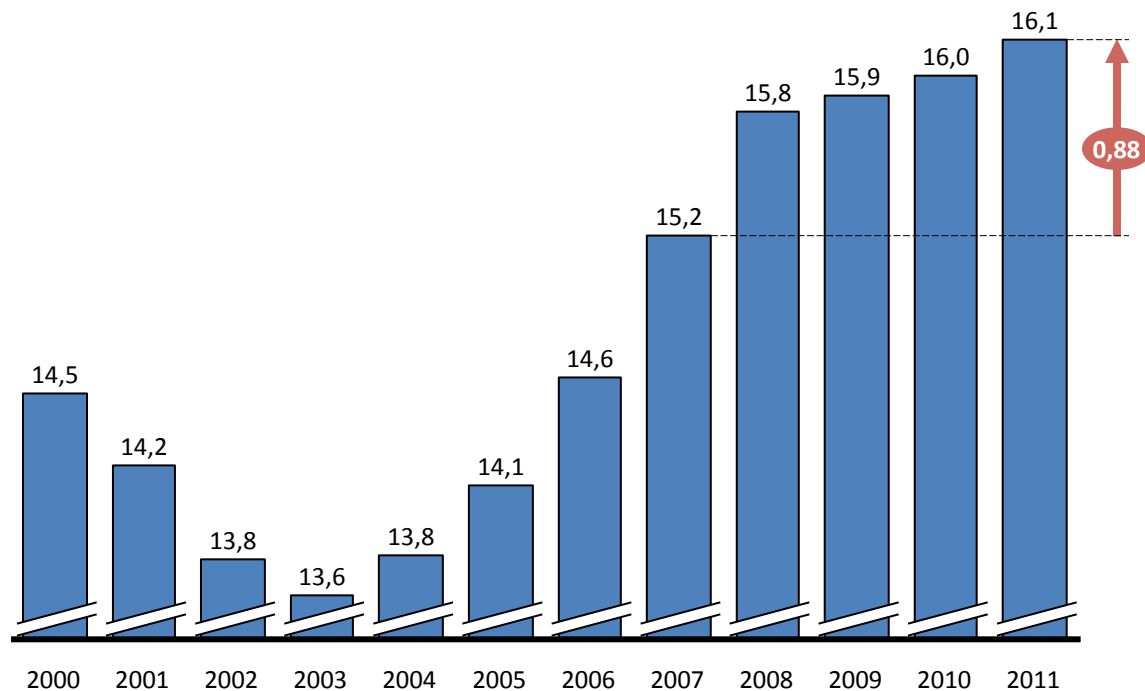
W milionach



Nawet w okresie spowolnienia gospodarczego liczba pracujących w Polsce rosła

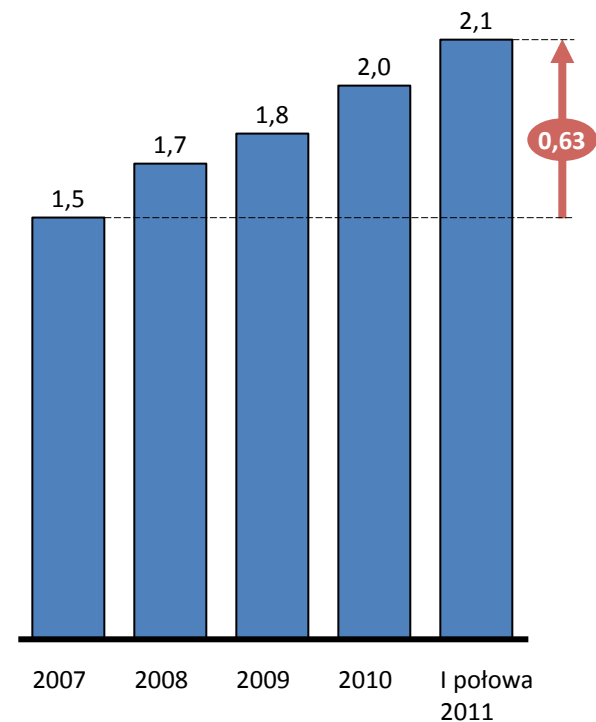
Liczba pracujących w gospodarce narodowej

W milionach



Liczba pracujących w wieku 55+

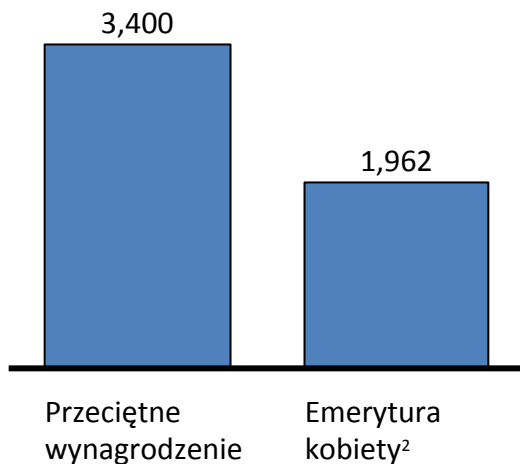
W milionach



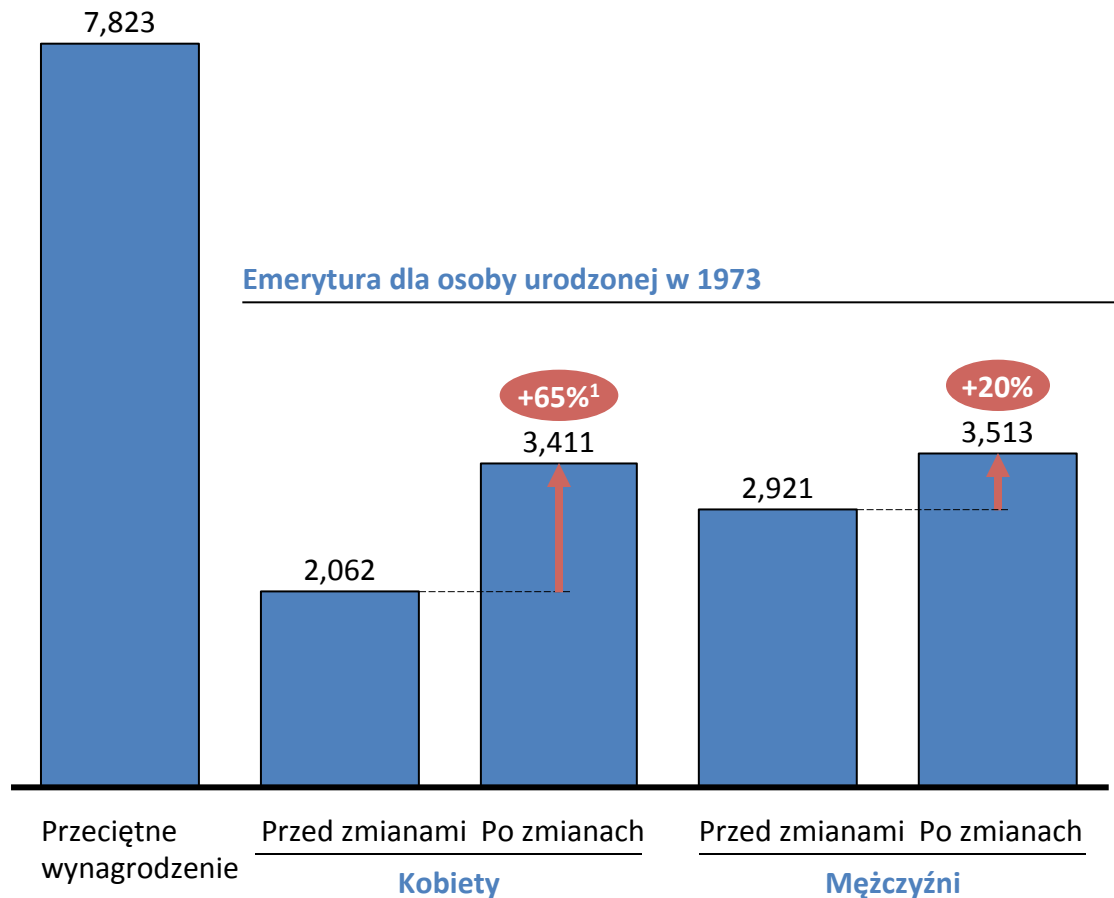
Podniesienie wieku emerytalnego przełoży się na znaczny wzrost emerytur

W PLN, ceny stałe 2011

2011



2040



1 Dla kobiet urodzonych po 1974 wzrost emerytury wyniesie nawet 70%
2 Dla kobiety zarabiającej przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej
Źródło: Szacunki MF

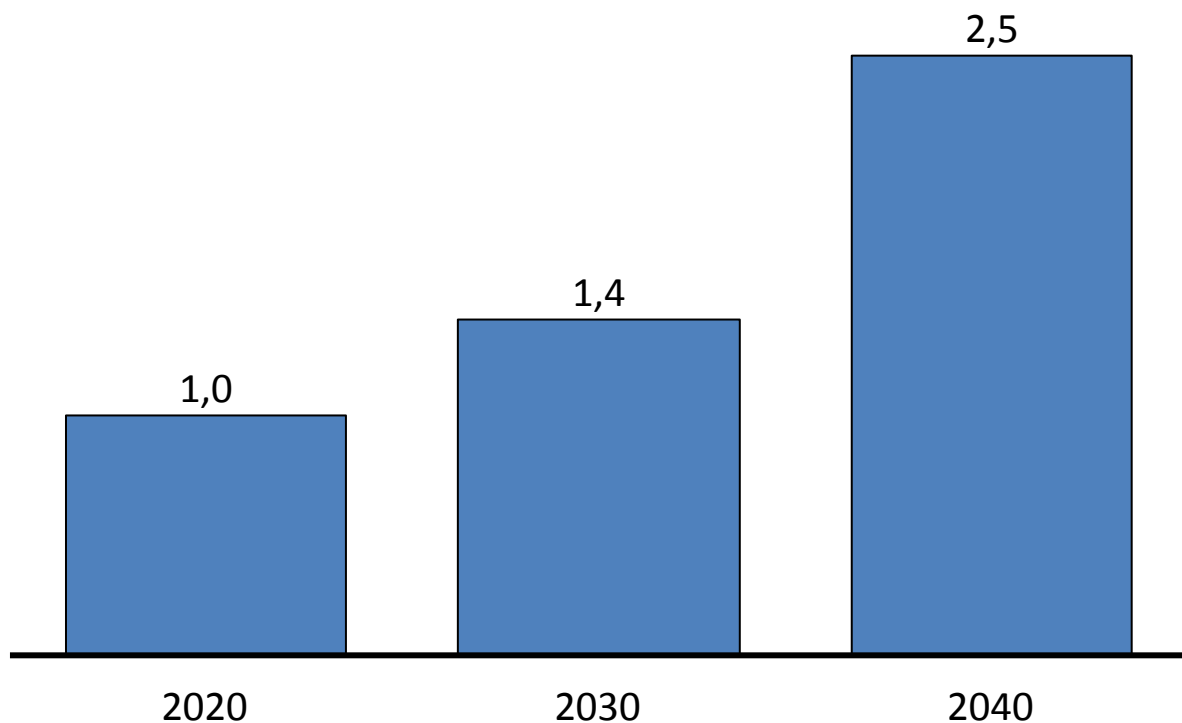
Bezpieczeństwo emerytów i finansów Polski

- 1 Dla zachowania poziomu emerytur przy utrzymaniu dzisiejszego wieku emerytalnego niezbędny byłby wzrost składki lub wzrost dotacji budżetowej finansowanej między innymi z podatków
- 2 Po podniesieniu wieku emerytalnego, emerytury kobiet będą wyższe o ok. 70%, a mężczyzn o ok. 20%
- 3 Aby ten sam efekt uzyskać przy utrzymaniu obecnego wieku emerytalnego, wydatki na emerytury musiałyby wzrosnąć o ok. **45%, tj. 2,5-3% PKB**. Aby to sfinansować należałoby
 - Podnieść składkę emerytalną z dzisiejszych **19,52% do ok. 30% lub**
 - Podnieść stawkę VAT o ponad **8 pkt. proc. do ponad 30%**

Korzyści dla gospodarki

Zmiana liczby osób w wieku produkcyjnym w wyniku podniesienia wieku emerytalnego w stosunku do scenariusza braku zmian

W milionach



Podniesienie wieku emerytalnego pozwoli w latach 2011-2040 ograniczyć spadek liczby osób w wieku produkcyjnym o ok. 2,5 miliona

Podsumowanie

- Zrównanie i podniesienie wieku emerytalnego jest nieuchronne ze względu na dłuższe życie i mniejszą liczbę urodzeń
- Kraje europejskie podnoszą wiek emerytalny. Jedne robią to wyprzedzająco i stopniowo, inne pod przymusem, gwałtownie i dużym kosztem społecznym. Polska decyduje dziś, do której grupy chce należeć
- Podejmując decyzję teraz, w sposób ewolucyjny, wzmocnimy bezpieczeństwo dzisiejszych emerytów i przyszłych pokoleń. Zwłoka doprowadziłaby nas do podobnego kryzysu jak Grecję
- Zmiany utrzymają solidarność międzypokoleniową, umożliwią szybszy wzrost gospodarczy i poprawią stabilność finansową Polski bez potrzeby podnoszenia podatków. Polska skonsoliduje pozycję lidera wzrostu w Europie
- Dłuższa praca pozwoli Polakom zgromadzić więcej kapitału emerytalnego i ochroni przyszłych emerytów, zwłaszcza kobiety, przed ubóstwem. Znalezienie pracy nie będzie tak trudne jak twierdzą krytycy – już wkrótce będzie brakowało rąk do pracy, a pracodawcy będą zabiegali zarówno o starszych, jak i młodych pracowników
- Uchwalenie reformy wzmocni finansową wiarygodność Polski, co przełoży się na niższy koszt kapitału i szybszą redukcję zadłużenia